

Nikolja Berdjajev, O
fanatizmu ortodosksiji i
istini

Алексеј Хомјаков

Црква је једна

1. Јединство Цркве следи неопходно из јединства Божјег, јер Црква није мноштво лица у њиховој личној подвојености, већ јединство Божје благодати, која живи у мноштву разумних створења. Благодат се даје и непослушнима, који се не користе њоме (закопавају талант), но они нису у Цркви. -Јединство Цркве није привидно, није фигуративно, већ истинско и битно, као јединство многобројних чланова у живом телу.

Црква је једна, без обзира на видљиво њено дељење за човека који живи на земљи. -Само се у односу према човеку може признавати дељење Цркве на видљиву и невидљиву; а њено је јединство истинито и безусловно.

Онај који живи на земљи, онај који је завршио свој земаљски пут, онај који није створен за земаљски пут (као анђели), онај који још није почео земаљски пут (будућа покољења), сви су сједињени у једној Цркви - у једној благодати Божјој: јер створење Божје које се још није јавило у живот за Бога је очигледно, и Бог чује молитве и зна веру онога, кога Он још није позвао из небића у биће. А Црква, тело Христово, пројављује се и испуњује у времену, не мењајући своје битно јединство и свој унутрашњи, благодатни живот. Према томе, када се говори "Црква видљива и невидљива" , говори се само у односу према човеку.

2. Црква видљива или земаљска живи у потпуној заједници и јединству са целим телом црквеним, чија је глава Христос. У њој обитава Христос и благодат Духа Светога у свој својој животној пуноћи али не у пуноћи својих пројава, јер твори и зна не потпуно, него колико је Богу угодно.

Пошто земаљска и видљива Црква није још пуноћа и завршетак целе Цркве, који ће се по Господњем одређењу јавити при коначном суду свих створења, то она твори и зна само у својим границама, не судећи осталом људству и само сматра за одлучене, тј. за неприпадајуће њој оне који се од ње сами одвајају. А остало људство, које је туђе Цркви или везано с њоме везама које јој Бог није изволео открити, препушта она суду

великога дана. Црква земаљска суди сама себи, по благодати Духа и по слободи која јој је дарована Христом, дозивајући и све остало људство јединству и усиновљењу Божјем у Христу, али над онима који не чују њено позивање не изриче пресуду, знајући заповест свога Спаситеља и Главе: не судити туђем слуги.

3. Црква земаљска је од створења света непрестано била на земљи и биће непрестано до завршетка свих дела Божјих, према обећању које је сам Бог дао. А ознаке су њене: унутрашња светост, која не допушта никакву примесу лажи јер у њој живи дух истине, и спољашња неизменљивост, јер је неизменљив Чувар и Глава њена- Христос.

Све ознаке Цркве, како унутрашње тако и спољашње, може знати само она сама и они које благодат дозива да буду њени чланови. А за туђе и непозване оне су несхватљиве, јер спољашња измена обреда непозваноме изгледа као измена самога Духа који се у обреду прославља (као нпр. при прелазу старозаветне Цркве у новозаветну, или при измени обреда и положаја црквених од времена апостолских). Црква и њени чланови знају, унутрашњим знањем вере, јединство и неизменљивост свога духа, који јесте Дух Божји. Они који су споља и непозвани виде и знају измену спољашњег обреда спољашњим знањем, не постижу оно што је унутрашње, као што им и сама неизменљивост Божија изгледа изменљивом при променама Његових створења.

- Зато Црква није била, нити је могла бити измењена, помрачена или отпала, јер би се тада лишила духа истине. Није могло бити времена, у које би она примила лаж у своје крило, у које би се лаици, презвитери и епископи потчинили прописима и учењу који нису сагласни са учењем и духом Христовим. Не зна Цркву и туђ јој је онај, који би рекао да је у ње могла бити таква оскудица Духа Христова. А приватно устајање против лажног учења, са очувањем или усвајањем других лажних учења није, нити је могло бити дело Цркве: јер је у њој, према њеној суштини, требало да буду увек проповедници и учитељи и мученици, они који не исповедају приватну истину са примесом лажи, већ потпуну и беспримесну истину.

- Онај који живи у Цркви не покурава се лажном учењу, не прима тајне од лажног учитеља; знајући га као лажног, не следује лажним обредима. И сама Црква се не вара, јер је истина; није лукава и није малодушна, јер је света. Тако исто Црква по својој неизменљивости не сматра за лажно, што је некада сматрала за истину; и објавивши општим

сабором и општом сагласношћу могућност погрешке у учењу неке приватне личности или неког епископа или патријарха, она не може сматрати да ова приватна личност, или епископ или патријарх, његови прејемници, нису могли пасти у погрешку по учењу, и да их од заблуде чува нека нарочита благодат. Чиме би се освећивала земља, ако би Црква изгубила своју светост? И где би била истина, када би њен данашњи суд био противан јучерањем? У Цркви, тј. у њеним члановима, зачињу се лажна учења, али тада заражени чланови опадају, сачињавајући јерес или раскол и не оскрњавајући већ собом светост црквену.

4. Црква се назива једином, светом, саборном (католичанском и васељенском), апостолском, зато што је једна и света, зато што припада целој свету, а не неком месту, зато што се њоме освећује све човечанство и сва земља, а не један који било народ или једна земља, зато што се њена суштина састоји у сагласности и у јединству духа и живота свих њених чланова по целој земљи, који њу признају, зато најзад, што се у списима и учењу апостолском садржи сва пуноћа њене вере, њених надања и њене љубави.

Из овога не следи да, када се нека заједница назива помесном Хришћанском црквом, као Грчком, Руском или Сиријском, такав назив означава само скуп чланова Цркве који живе у тој и тој земљи, и не садржи у себи претпоставку као да је једна хришћанска општина могла изразити црквено учење или црквеном учењу дати догматско тумачење без сагласности других општина; још се мање претпоставља да би нека општина или пастир њен могли своје тумачење прописивати другима. Благодат вере је неодољива од светости живота, а ниједна општина и ниједан пастир се не могу признати за чувара целе вере, као што се ниједан пастир, ниједна општина не могу сматрати за представнике целе светости црквене. Уосталом, свака хришћанска општина, не присвајајући себи право догматског тумачења или учења, има потпуно право да мења своје обреде, да уводи нове, не уводећи у саблазан друге општине; напротив, одступајући од свога мишљења и покуравајући се њиховом мишљењу, да се не би оно, што је у једноме невино и чак похвално, показало другоме кривим, и да брат не би брата навео на грех сумње и раздора. Јединству црквених обреда треба сваки хришћанин да обрати највећу пажњу, јер се у њему видљиво пројављује, чак и за непросвећеног, јединство духа и учења; а за просвећеног се налази извор радости живе и хришћанске. Љубав је венац и слава Цркве.

5. Дух Божји, који живи у Цркви, који управља њоме и који је умудрује, јавља се у њој разноврсно, у Светом писму, у Предању и у делу; јер Црква, која твори дела Божија, јесте она иста Црква која чува Предање и која је писала Свето писмо. У Цркви чувају Предање и пишу не лица и не мноштво лица, већ Дух Божији који живи у целокупности црквеној. Зато је немогуће и не треба у Светом писму тражити основе Предању, нити у Предању доказе Светом писму, ни у делу оправдање за Свето писмо и Предање. Ономе који живи ван Цркве непостижно је и Свето писмо и Предање и дело. А ономе који обитава у Цркви и који се присајединио духу Цркве јединство њихово очигледно је по благодати која живи у њој.

Не претходи ли дело Светом писму и Предању? Не претходи ли Предање Светом писму? Нису ли угодна била Богу дела Ноја, Авраама, родоначалника и представника старозаветне Цркве? И није ли постојало предање код праотаца, почињући од првог родоначалника Адама? Није ли Христос дао слободу људима и учење речју пре но што су Апостоли, списима својим, посведочили дело искупљења и закон слободе? Зато између Предања, дела и Светог писма нема противречности, него је потпуна сагласност. Ти схваташ Свето писмо уколико чуваш Предање и уколико твориш дела која су угодна мудрости која у теби живи. Али мудрост која живи у теби није дата теби лично, већ теби као члану Цркве, и дата ти је делимично, не уништавајући потпуно твоју личну лаж. А Црква је дана у пуноћи истине и без примесе лажи. Зато не суди Цркву, већ јој се покоравај, да ти се мудрост не би одузела.

Сваки који тражи доказе за црквену истину, тим самим или показује своју сумњу и искључује себе из Цркве, или даје себи изглед сумњалице и у исто време гаји наду да докаже истину и дође до ње сопственом силом разума; но силе разума не досежу до истине Божије, и немоћ људска постаје очигледна у немоћи доказа. Онај који прима само Свето писмо и на њему једином оснива Цркву, у ствари одбацује Цркву и нада се да је понова створи својим сопственим силама. Онај који прима само Предање и дело и који смањује важност Светог писма, у ствари одбацује исто тако и Цркву и постаје судија Духа Божијег, који је говорио кроз Свето писмо. А хришћанско знање није ствар испитујућег разума, већ вере благодатне и живе. Свето писмо је спољње и Предање је спољње и дело је спољње, а оно што је унутрашње у свима јесте један Дух Божји. Од Предања самог, од Светог писма или од дела човек може поцрпсти само спољашње и

непотпуно знање које може у себи садржати истину, али је истовремено и неопходно лажно, зато што је непотпуно. Онај који верује зна истину, акоји не верује не зна је или је зна знањем спољашњим и несавршеним. Црква не доказује себе ни као Свето писмо ни као Предање ни као дело, него посведочава себе собом, као што и Дух Божији, који живи у њој, посведочава себе собом у Светом писму. Црква не пита : које је писмо истинито, који је сабор истинит, и које је дело угодно Богу; јер Христос зна своје имање, и Цркву у којој Он живи, зна унутрашњим знањем и не може не знати своје пројаве. Светим писмом се назива скуп старозаветних и новозаветних књига које Црква признаје за своје. Но нема граница писму, јер свако писмо, које Црква признаје за своје јесте Свето Писмо. Зато је било до нашега доба Свето писмо и, ако је угодно Богу, биће још Свето писмо. Но није било и никада у Цркви неће бити никакве противречности ни у Писму, ни у Предању, ни у делу; јер је у свима њима један и неизменљиви Христос.

6. Свако дело Цркве, управљано Духом Светим, духом живота и истине, представља збир свих Његових дарова- вере, наде и љубави, јер се у Светом писму пројављује не само вера, већ и нада Цркве и љубав Божија, и у богоугодном се делу пројављује не само љубав, већ и вера и нада, и благодат, и у живом Предању Цркве, која очекује свој венац и завршетак од Бога у Христу, пројављује се не само нада, већ и вера и љубав. Дарови Духа Светога су нераздељиво сједињени у једном светом и живом јединству; но као што богоугодно дело највише припада љубави, као што богоугодна молитва највише припада надитак тако и богоугодно исповедање највише припада вери, и с правом се исповедање Цркве назива исповедање или Символ вере.

Према томе, треба схватити да исповедање и молитва и дело нису ништа само по себи већ спољашња пројава унутрашњег духа. Зато још није у вољи Богу ни онај који се моли, ни онај који твори дела, ни онај који исповеда вероисповедање Цркве, већ онај који твори и исповеда и моли се по Духу Христовом који у њему живи. Није у свију једна вера или једна нада или једна љубав, јер ти можеш љубити тело, надати се и веровати не потпуно већ делимично; и Црква назива твоју наду надом, твоју љубав љубављу, твоју веру вером, јер их ти тако називаш, и она се с тобом неће препирати ради речи; а она сама назива љубав и веру и наду даровима Духа Светога и зна да су истинити и савршени.

7. Света Црква исповеда веру своју свим животом

својим: учењем које надахњује и даје Дух Свети, тајнама у којима дејствује Дух Свети, и обредима над којима управља Он. А по преимућству се исповедањем вере назива Символ Никео-Цариградски.

У Символу Никео- Цариградском садржи се исповедање учења црквеног; но да би се знало да је и нада Цркве од њеног учења неодољива, исповеда се исто тако и њена нада, јер се вели чекамо, а не просто верујемо да ће бити.

Символ Никео- Цариградски је потпуно и савршено исповедање Цркве, из кога она не допушта да се ишта избаци и ишта дода. Ово је исповедање постиживо, као и сав живот духа, само ономе који верује и који је члан Цркве. Оно садржи у себи тајне, недоступне истраживачком разуму и откривене само Самоме Богу и онима којима их Бог открива за унутрашње и живо, а не мртво и спољашње познање. Оно садржи у себи тајну бића Божјег, не само у односу према Његовом спољњем дејству на створени свет, већ и према Његовом унутрашњем постојању.

Зато гордост разума и незаконите власти која је, насупрот одлуци целе Цркве (израженој на Ефеском сабору), присвојила себи право да Символу Никео- Цариградском дода своја приватна објашњења и људску досетку, и јесте већ само по себи нарушење светости и неприкосновености Цркве. Као што је сама гордост појединих цркава, које су се усудиле да измене Символ целе Цркве без пристанка браће своје, била покренута не духом љубави и била злочином пред Богом и Светом Црквом, тако је исто и слепа мудрост њихова, која није постигла тајну Божију, била онакажењем вере, јер се није сачувала вера тамо где је оскудевала љуав. Зато (римокатоличко) додавање речи *filioque* садржи некакав привидни догмат, који није познат никоме од богоугодних писаца или епископа или апостолских прејемника у прве векове Цркве, нити га је Христос Спаситељ изрекао. Као што је Христос јасно казао, тако је јасно исповедала и исповеда Црква, да Дух Свети исходи од Оца (Јн. 15,26): јер су не само спољашње, већ и унутрашње тајне Божије биле откривене Христом и духом вере светим апостолима и светој Цркви.

Када је Теодорит назвао богохулницима све оне који исповедају исхођење Светога Духа од Оца и Сина, Црква, која је изобличила многе његове заблуде, у овом случају одобрила је осуду красноречивим ћутањем. Не одбацује Црква то да Духа Светог шаље не само Отац већ и Син; не одбацује Црква ни то да се Дух Свети даје свој разумној твари не од Оца само, већ и кроз Сина;

али одбацује Црква то да Дух Свети има своје начело исхођења у самом Божанству не од Оца само, већ и од Сина.

- Онај који се одрекао духа љубави и лишио себе дарова благодати не може имати унутрашње знање, тј. веру, већ ограничава себе на спољашње знање; отуда и може знати само оно што је спољашње, а не и унутрашње тајне Божије. Хришћанске општине које су се одвојиле од свете Цркве нису могле исповедати (пошто и нису могле већ да постигну духом) исхођење Духа Светога једино од Оца у самом Божанству; но требале су већ исповедати само спољашње одашиљање Духа у сву твар, одашиљање које бива не само од Оца, већ и кроз Сина. Оно што је спољашње у закону оне су сачувале, а унутрашњи смисао и благодат Божију оне су изгубиле, како у исповедању тако и у животу.

8. Исповедајући своју веру у Триипостасног Бога, Црква исповеда своју веру у саму себе, зато што она себе сматра за оруђе и сасуд Божанске благодати и дела своја сматра за дела Божја, а не за дела личности које је по изгледу сачињавају. У овом свом исповедању она показује да знање о њеном постојању јесте такође дар благодати, која се дарује одозго и доступна је само вери, а не разуму.

Јер какву бих ја нужду имао рећи: верујем, када бих ја знао? Није ли вера обелодањење невидљивих ствари (Јевр. 11,1)? Црква видљива није видљиво друштво хришћана, већ Дух Божији и благодат тајана, видљива само за оног који верује, јер за оног који не верује- тајна је само обред, а Црква је само друштво. Онај који верује, мада очима тела и разума, види Цркву само у њеним спољашњим пројавама, али је сазнаје духом у тајнама и у молитви и у богоугодним делима. Зато он њу не меша са друштвом, које носи име хришћана, јер "не сваки који говори Господе, Господе" (Мт. 7,21) стварно припада роду изабраном и семену Авраамовом. А прави Хришћанин вером зна да једина, света, саборна, апостолска Црква никада неће ишчезнути са лица земље до последњег суда над свом твари, зна да она обитава на земљи невидљиво за телесне очи и ум који телесно мудрује у видљивом друштву хришћана; исто као што она обитава видљиво за очи вере у Цркви загробној, невидљивој за очи телесне...

Вером зна хришћанин и то да је Црква земаљска, мада и невидљива, увек обучена у видљиви облик; да није било, није могло бити и неће ни бити таквог времена у коме би се онаказиле тајне, пресахла светост, искварило учење; и да није хришћанин онај који не може рећи где су се од

самог апостолског доба свршавале и свршавају свете тајне, где се чувало и чува учење, где су се уносили и уносе молитве ка престолу благодати. Света Црква исповеда и верује да овце никада нису биле лишене свога Божанског пастира, и да Црква никада није могла да згреши из неразумности (јер у њој живи разум Божији), нити да се покори лажним учењима из малодушности (јер у њој живи сила Духа Божијег).

Верујући у реч обећања Божијег, која је све следбенике Христове назвала пријатељима Христовим и браћом Његовом и у Њему усињенима Богу, света Црква исповеда путеве помоћу којих је Богу угодно да пало и мртво човечанство приводи поновном сједињењу у духу благодати и живота. Зато, споменувши Пророке, представнике старозаветног доба, она исповеда тајне, помоћу којих у новозаветној Цркви Бог шаље људима благодат Своју, и по преимућству она исповеда тајну крштења за очишћење грехова као нешто што садржи у себи начело свих других: јер кроз крштење само ступа човек у јединство Цркве која чува све остале тајне.

Исповедајући једно крштење за отпуштење грехова, као тајну коју је прописао сам Христос за ступање у новозаветну Цркву (Јн. 3, 3. 5), Црква не суди оне који нису кроз крштење ушли у њену заједницу, јер она зна и суди само себе саму. А окорелост срца зна једини Бог, и слабости разума суди Он по правди и милости. Многи су се спасли и добили наслеђе не примивши тајну крштења водом, јер је она установљена само за новозаветну Цркву. Који одбацује крштење, одбацује сву Цркву и Духа Божијег који живи у њој; но оно није било завештано човечанству од искони или прописано старозаветној Цркви. Јер ако ко рече: обрезање је било старозаветно крштење, - одбацује крштење за жене (јер за њих није било обрезања), и шта ће он рећи праоцима од Адама до Авраама, који нису примили печат обрезања? И у сваком случају, не признаје ли он да ван новозаветне Цркве тајна крштења није била обавезна? Ако рече да је за старозаветну Цркву примио крштење Христос, ко ће онда поставити границу милосрђу Божјем, који је примио на себе грехе света? А крштење је обавезно, јер је оно врата у Цркву новозаветну, и у крштењу које је једно, човек изјављује свој пристанак на дејство искупљујуће благодати. Зато се он и спасава само у једном крштењу.

Уосталом, ми знамо да исповедајући једно крштење као почетак свих тајана, ми не одбацујемо остале јер, верујући у Цркву, ми с њом заједно исповедамо рукоположење, миропомазање, брак, покајање, јелеосвећење.

Много има и других тајана, јер свако дело које се чини у вери, љубави и нади, улива човеку Дух Божији и призива невидљиву Божију благодат. Но седам тајана врши стварно не једно какво било лице, достојно милости Божије, већ цела Црква у једном лицу, макар и недостојном.

О тајни Евхаристије (Свете Литургије) учи Света Црква да се у њој врши ваистину претварање хлеба и вина у тело и крв Христову. Не одбацује она ни реч пресушћествљеније, али јој не приписује онај вештаствени смисао који јој приписују учитељи осталих цркава. Претварање хлеба и вина у тело и крв Христову врши се у Цркви и за Цркву. Примаш ли ти освећене дарове или им се клањаш, или мислиш о њима са вером - ти стварно примаш тело и крв Христову и клањаш им се и мислиш о њима. Примаш ли их недостојно - ти стварно одбацујеш тело и крв Христову; у сваком случају, у вери или неверју ти освећујеш себе или осућујеш себе телом и крвљу Христовом. Но тајна ова је у Цркви, није за спољни свет, није за огањ, није за неразумну животињу, није за трулеж и није за човека који није чуо закон Христов. А у самој Цркви (говоримо о Цркви видљивој) за изабране и одазване света Евхаристија није проста успомена на тајну искупљења, није присуство духовних дарова у хлебу и вину, није само духовно примање тела и крви Христове, већ истинито тело и крв Христова.

Није било Христу у вољи да се само духовно сједини са оним који верује, већ и телом и крвљу, да би сједињење било потпуно и не само духовно него и телесно (како вели свети Игњатије Богоносац). Исто су тако Цркви одвратна и бесмислена објашњења о односима светих тајана према стихијама и тварима неразумним (када је тајна установљена само за Цркву) и духовна гордост, која презире тело и крв и одбацује телесно сједињење са Христом. Нећемо васкрснути без тела, и никакав дух, осим Бога, не може се назвати потпуно бестелесним. Онај који презире тело греша гордошћу духа.

О тајни рукоположења (свештенства) света Црква учи да се кроз њу путем прејемства предаје од апостола и самога Христа благодат која врши тајне: не тако као да се ниједна тајна не може извршити друкчије него рукоположењем (јер сваки хришћанин може кроз крштење да врата Цркве отвори детенцету или Јеврејину или незнабошцу), него тако да рукоположење садржи у себи сву пуноћу благодати коју Христос дарује својој Цркви. А сама Црква, која својим члановима даје пуноћу духовних дарова, одредила је, силом своје богодане слободе,

разлике у степенима рукоположења. Један је дар презвитеру (свештенику) који врши све тајне осим рукоположења, други је епископу који врши рукоположење; нема ничег вишег од дара епископског.

- Тајна даје рукоположеноме тај велики значај да, макар и недостојан, он у вршењу своје тајанствене службе дејствује већ не од себе, него од целе Цркве, тј. од Христа који живи у њој. Када би се прекинуло рукоположење, прекинуло би се све тајне, осим крштења, и род би људски отпао од благодати; јер би тада сама Црква сведочила да је одступио од ње Христос.

О тајни миропомазања Црква учи да се у њој хришћанину предају дарови Духа Светога, који учвршћује веру његову и унутрашњу светост; а тајну ову по вољи свете Цркве врше не само епископи, већ и презвитери, мада само миро може благословити једино епископ.

О тајни брака света Црква учи да благодат Божија, која благосиља прејемственост поколења у временском постојању рода људског и свето сједињење мужа и жене ради стварања породице, јесте дар тајанствени, који налаже на оне који га примају високу обавезу узајамне љубави и духовну светост, помоћу које се облачи у праведност и чистоту оно што је грешно и вештаствено. Због тога велики учитељи Цркве, апостоли, признају тајну брака чак и код незнабожаца; јер, забрањујући наложништво, они потврђују брак између незнабожаца и хришћана, говорећи да се муж освећује женом, а жена мужем верујућим (1. Кор. 7, 14). Ова апостолска реч не значи да се неверник спасава својом свезом са верујућом, већ да се освећује брак: јер освећује се не човек, него се освећује муж и жена. Човек се помоћу другог човека не спасава, већ се освећује муж или жена у односу самога брака. Дакле, није нечист брак чак ни код незнабожаца, али они не знају за милост Божију која им је дана. А света Црква, кроз своје рукоположене служитеље, признаје и благосиља сједињење мужа и жене, које је благословено Богом. Зато брак није обред већ истинита тајна (Еф. 5, 32). А она се врши у светој Цркви, јер се у њој само врши у пуноћи својој свака светиња.

О тајни покајања света Црква учи да се без ње не може очистити дух човечји од ропства греху и греховној гордости, да не може он сам отпуштати своје грехе (јер смо ми власни само да осуђујемо себе, а не да оправдавамо), и да једино Црква има силу оправдања, јер у њој живи пуноћа Духа Христовог. Знамо да је првенац Царства небесног после Спаситеља ушао у светињу Божију осудом

самога себе, тј. тајном покајања, рекавши: јер смо примили по својим делима што смо заслужили (Лк. 23, 39-43), и добивши опроштај од Онога који једини може отпуштати и отпушта грехе устима своје Цркве.

О тајни јелеосвећања света Црква учи да се у њој врши благосиљање свега подвига који је човек извршио на земљи, и свега пута који је он прешао у вери и смирености, и да се у јелеосвећењу изражава сам суд Божански над земаљским саставом човека, исцељујући га када су сва лекарска средства немоћна, или допуштајући смрти да разруши трулежно тело, које већ није потребно за земаљску Цркву и за тајне путеве Божје.

9. Црква живи на земљи не земаљским, људским животом, већ животом божанским и благодатним. Зато не само сваки њен члан, већ и сва она торжествено себе назива светом. Њена видљива пројава садржи се у тајнама; а унутрашњи живот њен у даровима Духа Светога, у Вери, Нади и Љубави. Угњетавана и гоњена од спољних непријатеља, не једном узбуђена и искидана рђавим страстима својих синова, она се сачувала и чува се непоколебљиво и неизменљиво онде где се непромењено чувају тајне и духовна светост, - никада се не онакази и никада јој не треба исправљање. Она не живи под законом ропства, већ под законом слободе, не признаје над собом ничију власт, осим сопствене, ничији суд осим суда Вере (јер је за разум непостижна), и изражава своју Љубав, своју Веру и своју Наду у молитвама и обредима које јој даје Дух истине и благодати Христове. Отуда сами обреди њени, мада и нису неизменљиви (јер су створени духом слободе и могу се мењати по суду Цркве), никада и ни у каквом случају не могу у себи садржати неку, макар најмању, примесу лажи ни лажног учења. А обреди, још не измењени, обавезни су за чланове Цркве, јер је у очувању њих радост светога јединства.

Спољашње јединство се пројављује у примању тајана, а унутрашње јесте јединство духа. Многи су се спасли (нпр. неки мученици), који нису примили ниједну од тајана Цркве (чак ни крштење), али се нико не спасава не постајући заједничар унутрашње светости црквене, њене Вере, Наде и Љубави, јер не спасавају дела дела већ Вера (Гал. 3, 8). А Вера није двојака већ једна, - истинита и жива. Отуда су неразумни и они који говоре да Вера сама не спасава, него су потребна дела, и они који говоре да Вера спасава без дела, јер ако дела нема, онда се Вера показује као мртва; а ако је мртва онда је и неистинита, јер у истинитој Вери је Христос истина и живот; а ако

није истинита, онда је лажна, тј. онда је спољашње знање. А лаж, може ли се спасти? А ако је истинита, онда је и жива, тј. чини дела, а ако чини дела, онда каква су то дела без Вере потребна? Богонадахнути Апостол вели: Покажи ми из дела својих Веру којом се хвалиш, као што ти и ја показујем Веру своју из дела својих (Јак. 2,18). Признаје ли он две Вере? Не, него изобличава неразумну хвалу... Ти верујеш у Бога, но и ђаволи верују (Јак. 2, 19). Признаје ли он веру код ђавола? Не, него изобличава лаж, која се хвали својством које и ђаволи имају. Као што је тело без душе мртво, тако је и вера без дела (Јак. 2, 26). Упоређује ли он Веру са телом, а дела са духом? Не, јер би такво сличавање било нетачно, али је смисао његових речи јасан. Као што тело без душе већ није човек и не може се назвати човеком него лешом, тако се и Вера која не чини дела не може назвати истинитом већ лажном, тј. спољашњим знањем, бесплодним и доступачним чак и ђаволима. Што је писано просто, треба и да се чита просто. Зато они који се позивају на апостола Јакова за доказ да постоји Вера мртва и Вера жива и као да су две вере, не постижу смисао речи Апостолских, јер Апостол сведочи не за њих већ против њих. Тако исто када велики Апостол незнабожаца вели: Каква је корист без љубави чак и таквој вери, која би горе померала (1. Кор. 13, 2)? не тврди да може постојати таква Вера без љубави, већ претпостављајући је, објављује је за некорисну. Свето писмо треба читати не духом мудрости светске, која се препире око речи, већ духом мудрости Божје и простоте духовне. Дефинишући Веру Апостол вели: Она је обелодањење невидљивих ствари и тврђа онога чему се надамо (Јевр. 11, 1) (не само онога што очекујемо или што припада будућности); а ако се надамо, онда желимо - самим тим и љубимо јер, немогуће је желети оно што не љубимо. Или ђаволи такође имају наду? - Зато је Вера једна, и кад питамо: "Може ли истинита Вера спасавати без дела?" онда чинимо неразумно питање или, боље рећи, ништа не питамо, јер Вера истинита јесте жива, која чини дела: она јесте Вера у Христу и Христос у Вери.

Они који су за истиниту Веру примили мртву, тј. лажну веру, или спољашње знање, дошли су у својој заблуди дотле да су од те мртве вере, и сами то не знајући, начинили нову тајну. Црква има Веру, али веру живу, јер има и светост. А када један човек, или један епископ неизоставно има веру, шта треба да речемо? Има ли он светост? Не, јер је ослабљен злочином и развратом. Али вера обитава у њему, мада је грешник. Дакле, Вера је у њему осма тајна, као што и свака тајна јесте дејствовање Цркве у лицу макар и недостојном. Кроз ову тајну, каква вера у њему

обитава? Жива? Не, јер је он злочинац, већ вера мртва, тј. спољашње знање, које је чак и ђаволима доступно. И да ли ће то бити осма тајна? Такво одступање од истине само себе кажњава. (Као што је непогрешивост / папе/ у мртвој вери сама по себи лаж, пошто се мртвило изражава и тиме што је та непогрешивост везана са предметима мртве природе, с местом живљења, или са мртвим зидинама, или са епархијским прејемством, или с прејемником. Али ми знамо ко је у време Христовог страдања седео на престолу Мојсејевом- фарисеји).

Треба разумети да спасава не вера и не нада и не љубав (јер да ли ће спасти вера у разум, или нада на свет, или љубав према телу?), него спасава предмет вере. Верујеш ли у Христа - Христом се спасаваш у Вери; верујеш ли у Цркву - Црквом се спасаваш; веријеш ли у тајне Христове - њима се спасаваш: јер Христос, Бог наш, јесте у Цркви и у тајнама. Старозаветна Црква се спасавала вером у будућег Искупитеља. Авраам се спасао истим Христом као и ми. Он је имао Христа у надању, а ми у радости. Отуда онај који жели крштење, крштава се у жељи; који је примио крштење, има крштење у радости. Обојицу спасава вера у крштење. Но рећи ћеш: Ако Вера у крштењу спасава, нашто онда крштавати се? Ако не примаш крштење, шта онда желиш? Очигледно је да Вера, која жели крштење, треба да се усаврши у примању самог крштења - радости своје. Зато је и дом Корнилијев примио Духа Светог, иако још није био примио крштење и ушкопљеник се испунио тог истог Духа одмах по крштењу (Д. ап. 8, 39; 10, 47). Јер Бог може прославити тајну крштења до њеног извршења, онако исто као и после. Тако се губи разлика између *opus operans* и *opus operatum*. Ми знамо да многи нису крштавали децу, и многи нису допуштали да да их причесте светим тајнама, и многи их нису миропомазивали, но друкчије схвата света Црква, која крштава и миропомазује децу и допушта да се причешћују. Она је тако установила не зато што би осуђивала некрштену децу, већ из љубави према ономе који живи у њој, да би и прва мисао детета, које постепено постаје разумно, била већ не само жеља, но и радост због већ примљених тајана. И знаш ли ти радост детета, које још, по изгледу, нема развијен разум? Није ли се обрадовао Христу још нерођени пророк Јован? Одузели су деци крштење и миропомазање и причешћивање Светим Даровима они који нису, наследивши слепу мудрост слепог незнабоштва, схватили величину тајана Божјих, који су у свему тражили узрок и корист и, потчињавајући учење Цркве схоластичким тумачењима, не могу чак ни да се моле ако у молитви не виде непосредан циљ или корист. Но наш закон није закон ропства ни

најамника, који раде за плату, већ закон
у синовљења и слободне љубави.

Ми знамо, када неко од нас пада, пада сам; али се нико сам не спасава. А онај који се спасава, спасава се у Цркви као њен члан и у јединству са свима другим члановима њеним. Верује ли ко, он је у заједници Вере; љуби ли - он је у заједници Љубави; моли ли се - он је у заједници Молитве. Према томе, нико се не може надати на своју молитву, и сваки који се моли, моли сву Цркву за заступништво, не тако као да сумња у заступништво јединог заступника Христа, већ са убеђењем да се сва Црква увек моли за све своје чланове. За нас се моле сви Анђели и Апостоли, и Мученици и Праоци, и узвишенија од свих Мајка Господа нашега, и то свето јединство јесте истински живот Цркве. Но ако се видљива и невидљива Црква непрестано моле, зашто онда тражити од ње молитве? Не молимо ли милост у Бога и Христа, мада милост Његова претходи нашој молитви? Зато управо и молимо Цркву за њене молитве, што знамо да она и ономе који не моли пружа помоћ свога заступништва и молиоцу даје несравњено више но што он тражи: јер је у њој пуноћа Духа Божијега. Тако и прослављамо све оне које је Господ прославио и прославља, јер како ћемо рећи да у нама живи Христос, ако се не уподобимо Христу? Зато прослављамо Светитеље и Анђеле и Пророке, но више свих пречисту Мајку Господа Исуса, не сматрајући Је ни безгрешном ни савршеном по рођењу (јер је безгрешан и савршен једини Христос), већ имајући на уму да је Њено несхватљиво превасходство пред свом Божјом твари засведочио Анђео и Јелисавета, а највише сам Спаситељ, који јој је свога великог апостола и тајновидца Јована одредио на синовску послушност и службу (Јн. 19, 26-27).

Као што сваки од нас тражи молитве од свију, тако и сваки свима дугује своје молитве, дугује и живима и мртвима и чак још нерођенима, јер, молећи да свет дође до познања Бога (као што ми молимо са целом Црквом), ми молимо не само за садашња поколења, већ и за она која ће Бог тек позвати у живот. Молимо се за живе, да би на њима била благодат Господа, и за уснуле, да би били достојени гледања лица Божјег. Не знамо ми за средње стање душа, које нису примљене у Царство Божије и нису осуђене на муке, јер нисмо добили од Апостола или од Христа учење о таквом стању; не признајемо чистиште, тј. очишћење душа страдањем, од кога је могуће откупити се својим или туђим делима, јер Црква не зна за спасење никаквим спољним средствима или страдањима осим Христових, ни за трговање с Богом, које откупљује од страдања добрим

ДЕЛОМ.

Све ово незнабоштво остаје код наследника незнабожачке мудрости, ко људи који се горде местом и именом и облашћу, код оснивача осме тајне мртве вере. А ми се молимо у духу Љубави, знајући да се нико не спасава друкчије него молитвом целе Цркве, у којој живи Христос, знајући и надајући се да, док не дође завршетак времена, сви чланови Цркве, живи и уснули, непрестано се усавршавају узајамном молитвом. Много више од нас су Светитељи, прослављени Богом; а више од свега је света Црква, која обухвата у себи све Светитеље и која се моли за све, као што се види у богонадахнутој Литургији. Умолитви њеној чује се и наша молитва, ма како ми били недостојни назвати се синовима Цркве. Ако ми, клањајући се и прослављајући Светитеље, молимо да их прослави Бог, не можемо бити окривљени за гордост, јер нама, који смо добили допуштење да Бога називамо Оцем, дано је такође допуштење да се молимо: Да се свети име Твоје, да дође Царство Твоје и да буде воља Твоја. И ако је нама допуштено молити Бога да прослави име Своје и врши вољу Своју, ко ће нам забранити да молимо да Он прослави Своје Светитеље и да упокоји Своје избране? А за неизбране ми се не молимо, као што се ни Христос није молио за сав свет већ за оне које му је Господ дао. Не реци: какву ћу молитву уделити живоме а какву преминуломе, када моја молитва није довољна ни за мене? Јер, не умејући да се молиш, зашто би се молио и за себе? Моли се у теби дух Љубави. Такође не говори: На шта ће моја молитва другоме, када се он сам моли, и када за њега ходатајствује сам Христос? Када се ти молиш, у теби се моли дух Љубави. Не говори: Пресуду Божју већ је немогуће изменити, јер је сама твоја молитва на путевима Божјим, и Бог је њу предвидео. Ако си члан Цркве, онда је твоја молитва неопходна за све њене чланове. Ако рекне рука да јој крв осталог тела није потребна, и не да своју крв телу, рука ће се осушити (1. Кор. 12. глава). Тако си и ти потребан Цркви, док си у њој, а ако се одричеш од заједнице, ти сам пропадаш и нећеш више бити члан Цркве. Црква се моли за све, и ми сви скупа молимо се за све; но молитва наша треба да буде истинита и истинит израз Љубави, а не обред од речи. Не умејући љубити све, ми се молимо за оне које љубимо, и молитва је наша нелицемерна; а молимо Бога да нам постане могуће љубити све и нелицемерно молити се за све. Крв је Цркве - узајамна молитва, и дисање је њено - славословље Божије. Молимо се у духу Љубави, а не користи, у духу синовске слободе, а не закона најамничког, који тражи плату. Сваки који пита: Каква је корист у молитви?- признаје себе за роба.

Истинита молитва јесте истинита Љубав.

Љубав и јединство су изнад свега. А Љубав се изражава на много начина: делом, молитвом и песмом духовном. Црква благосиља сва та изражавања Љубави. Ако своју Љубав према Богу не можеш да изразиш речју, него је изображаваш видљивим изображењем, тј. иконом, Црква те неће осудити него ће осудити онога који тебе осуђује, јер осуђује твоју Љубав. Знамо да је и без иконе могуће спасти се - и спасавали су се, и ако Љубав твоја не захтева икону, ти, осуђујући Љубав брата, сам себе осуђујеш; и ако се ти, као хришћанин, не осуђујеш да без страхопоштовања слушаш молитву или духовну песму коју је саставио твој брат, како се осуђујеш да без страхопоштовања гледаш икону коју је израдила његова Љубав, а не уметност? Сам Господ, који зна тајну срца, изволео је не једном да прослави молитву и псалом; хоћеш ли ти Њему забранити да прослави икону или гробове светитеља? Рећи ћеш: Стари завет је забранио изображавање Бога; но ти, који тако схваташ речи Свете Цркве тј. Писмо, не схваташ ли да Стари завет није забранио изображавање Бога (јер је допустио изображавање и херувима и бакарне змије и писање имена Божјег), него је забранио човеку да гради себи Бога сличног ма коме предмету земаљском или небеском, видљивом или чак мисленом.

Сликаш ли икону ради подсећања на невидљивог и незамисливог Бога, не ствараш себи идол. Замишљаш ли Бога и држиш ли да је Он сличан твојој замисли, ствараш себи идол, - такав је смисао старозаветне забране. А икона, бојама написано име Божје или изображавање Његових Светитеља, које Љубав ствара, није забрањено духом истине. Не реци: Прећи ће хришћани у идолопоклонство, јер Дух Христов, који чува Цркву, мудрији је од твоје рачунске мудрости.

Зато се можеш и без иконе спасти, али не треба да одбацујеш иконе.

Црква прима сваки обред који изражава духовну тежњу ка Богу, тако исто прима и молитву и икону; но више свих обреда ставља она Свету Литургију, у којој се изражава сва пуноћа учења и духа црквеног и изражава се не некаквим условним знацима и симболима, већ речју живота и истине, надахнутом одозго. Само онај поима Цркву, који поима Литургију. Изнад свега је јединство Светости и Љубави.

10. Исповедајући да чека васкрсење мртвих и коначни суд над целим човечанством, Света Црква признаје да ће се савршенство свих њених

чланова испунити са савршенством ње саме, и да будући живот припада не духу само, већ и телу духовном, јер само Бог је потпуно бестелесан дух. Зато она одбацује гордост оних који проповедају учење о бестелесности иза гроба, и према томе - презиру тело, у коме је Христос васкрсао. То тело неће бити тело телесно, већ ће бити слично телесности анђела, као што је и сам Христос рекао да ћемо ми бити слични анђелима.

На последњем суду јавиће се у пуноћи својој оправдање наше у Христу; не освећење само већ и оправдање: јер се нико није осветио и не освећује се потпуно, него је још потребно и оправдање. Све добро твори у нама Христос, било у Вери, или Нади, или Љубави; ми се само повињавамо Његовом дејствовању, али се нико потпуно не повињава. Зато је потребно још и оправдање страдањем и крвљу Христовом. И ко још може говорити о заслуги сопствених дела или о резерви заслуга и молитава? Само они који још живе под законом ропства. Све добро твори у нама Христос, а ми се никада нећемо потпуно покорити, нико, чак ни Светитељи, као што је сам Спаситељ рекао. Све твори благодат, и благодат се даје забадава, и даје се свима, али се не даје подједнако, не по предодређењу, већ по предвиђању, као што вели Апостол (Рм. 8, 28). Најмањи талант дат је ономе у коме је Господ предвидео нерад, да не би одбацивање већег дара послужило као повод за већу осуду. И ми сами не умножавамо таланте, већ се дају трговцима, да и ту не би могло бити наше заслуге него само непротивљење благодати која их умножава. Тако нестаје разлика између благодати "довољне и дејствујуће". Све твори благодат. Покораваш ли јој се, Господ те у теби усавршава; али се немој гордити својом покорношћу, јер је и покорност твоја од благодати. А потпуно се ми никада не покораво; зато осим освећења ми молимо још и оправдање.

Све се усавршава у савршенству општег суда, и Дух Божији, тј. дух Вере, Наде и Љубави, пројавиће се у свој својој пуноћи, и сваки ће дар достићи своје пуно савршенство; а над свим тим биће Љубав. Ипак, не треба мислити да су дарови Божији - Вера и Нада пропали, јер су неразделјиви с Љубаљу, већ само Љубав сачувава своје име, а Вера, која је дошла до савршенства, биће већ пуно унутрашње знање; а Нада ће бити Радост, јер ми и на земљи знамо да уколико је јача Нада, утолико је већа Радост.

Опрости ми Боже, али не разумем свет који Си створио...

Назад на врх

Погледај профил корисника Пошаљи приватну

поруку
Илинка

Придружио: 07 Јул 2006
Поруке: 33
Локација: Цулине

ПорукаПослао: Пет Сеп 08, 2006 7:59 pm Наслов:
Одговорити са цитатом

11. После отпадања многих раскола и римског патријархата, Света Црква се по вољи Божијој сачувала у епархијама и патријаршијама источним и грчким, и само оне општине могу сматрати себе за потпуно хришћанске, које чувају јединство са Источним Патријарсима или улазе у ово јединство. Јер је један Бог и једна Црква, и нема у њој раздора и неслоге.

Зато се Црква назива Православном или Источном или Грчком, Руском, Српском; но сви ови називи су само привремени. Не треба окривљавати Цркву у гордости, зато што себе назива Православном, јер она себе назива Светом. Када нестане лажних учења, тада неће бити потребно ни име Православља, јер лажног хришћанства неће бити. Када се Црква распространи или уђе у њу пуноћа народа, тада ће нестати сви помесни називи, јер се Црква не веже ни са каквим местом и не чува у себи наслеђе незнабожачке гордости, већ она назива себе Једном, Светом, Саборном (Католичанском) и Апостолском, знајући да јој припада сав свет и да никакво место нема неки нарочити значај, него само привремено може служити и служи за прослављање имена Божијег, по Његовој неизрецивој вољи.

" Знам да је немогуће тајну Цркве ухватити сву у речи; она несравњено више преостане око речи него што уђе у речи. А Хомјаков је у новије доба више него ико, боље него ико, ухватио ту тајну у речи. Када он говори о Цркви ја имам осећање да говори човек који власт има, јер веру има, јер љубав има, јер наду има. Са страхом Божијим и вером приступа он Цркви и свему што је црквено. Јер је у њој све тајна, и то - света тајна, а сама она и јесте тајна над тајнама и чудо над чудима. Ко је унутра у њој, тај осећа њену чудесну радост и чудотворну красоту. Хомјаков је сав у њој, зато говори из ње о њој, из тајне о тајни, говори благодатно и опрезно, као човек који непрестано осећа и зна да ће за сваку празну реч коју рекне дати одговор на дан Страшнога суда. А на Страшном суду најстрашнија осуда биће за оне

који хуле на Цркву, јер хуле на Духа Светог, који је душа Цркве. А та се хула никада неће опростити.

Ако икада треба поставити што јачу стражу око језика свог, онда то треба учинити кад човек хоће да говори или пише о Цркви. Тако су радили свети Оци и Учитељи Цркве, и научили нас мудрости која је у Цркви сакривена. Хомјаков је први у новије доба православну мисао ослободио схоластицизма и рационализма, и повео је путем светоотачке философије. Зато је Ј. Самарин у праву када га назива "Учитељем Цркве".

(Преводилац, јеромонах Јустин Поповић, 1926.г.)

Алексеј Степанович Хомјаков (1804-1860) је знаменити руски философ, историчар, песник и богослов XIX ВЕКА. Један је од зачетника духовног и философског покрета Словенофила у Русији.

Иако без формалног теолошког образовања, Хомјаков у својим богословским делима, објављеним најпре на француском, оживљава светоотачки дух и метод православног црквеног богословља, ослобођеног западне схоластике и сувог рационализма.

Чланак "Церков одна" објављен је први пут по његовој смрти 1964. године. 1. Јединство Цркве следи неопходно из јединства Божјег, јер Црква није мноштво лица у њиховој личној подвојености, већ јединство Божје благодати, која живи у мноштву разумних створења. Благодат се даје и непослушнима, који се не користе њоме (закопавају талант), но они нису у Цркви. - Јединство Цркве није привидно, није фигуративно, већ истинско и битно, као јединство многобројних чланова у живом телу.

Црква је једна, без обзира на видљиво њено дељење за човека који живи на земљи. - Само се у односу према човеку може признавати дељење Цркве на видљиву и невидљиву; а њено је јединство истинито и безусловно. Онај који живи на земљи, онај који је завршио свој земаљски пут, онај који није створен за земаљски пут (као анђели), онај који још није почео земаљски пут (будућа покољења), сви су сједињени у једној Цркви - у једној благодати Божјој: јер створење Божје које се још није јавило у живот за Бога је очигледно, и Бог чује молитве и зна веру онога, кога Он још није позвао из небића

у биће. А Црква, тело Христово, пројављује се и испуњује у времену, не мењајући своје битно јединство и свој унутрашњи, благодатни живот. Према томе, када се говори "Црква видљива и невидљива", говори се само у односу према човеку.

2. Црква видљива или земаљска живи у потпуној заједници и јединству са целим телом црквеним, чија је глава Христос. У њој обитава Христос и благодат Духа Светога у свој својој животној пуноћи али не у пуноћи својих пројава, јер твори и зна не потпуно, него колико је Богу угодно.

Пошто земаљска и видљива Црква није још пуноћа и завршетак целе Цркве, који ће се по Господњем одређењу јавити при коначном суду свих створења, то она твори и зна само у својим границама, не судећи осталом људству и само сматра за одлучене, тј. за неприпадајуће њој оне који се од ње сами одвајају. А остало људство, које је туђе Цркви или везано с њоме везама које јој Бог није изволео открити, препушта она суду великога дана. Црква земаљска суди сама себи, по благодати Духа и по слободи која јој је дарована Христом, дозивајући и све остало људство јединству и усиновљењу Божјем у Христу, али над онима који не чују њено позивање не изриче пресуду, знајући заповест свога Спаситеља и Главе: не судити туђем слузи.

3. Црква земаљска је од створења света непрестано била на земљи и биће непрестано до завршетка свих дела Божјих, према обећању које је сам Бог дао. А ознаке су њене: унутрашња светост, која не допушта никакву примесу лажи јер у њој живи дух истине, и спољашња неизменљивост, јер је неизменљив Чувар и Глава њена- Христос.

Све ознаке Цркве, како унутрашње тако и спољашње, може знати само она сама и они које благодат дозива да буду њени чланови. А за туђе и непозване оне су несхватљиве, јер спољашња измена обреда непозваноме изгледа као измена самога Духа који се у обреду прославља (као нпр. при прелазу старозаветне Цркве у новозаветну, или при измени обреда и положаја црквених од времена апостолских). Црква и њени чланови знају, унутрашњим знањем вере, јединство и неизменљивост свога духа, који јесте Дух Божји. Они који су споља и непозвани виде и знају измену спољашњег обреда спољашњим знањем, не постижу оно што је унутрашње, као што им и сама неизменљивост Божија изгледа изменљивом при променама Његових створења.

- Зато Црква није била, нити је могла бити

измењена, помрачена или отпала, јер би се тада лишила духа истине. Није могло бити времена, у које би она примила лаж у своје крило, у које би се лаици, презвитери и епископи потчинили прописима и учењу који нису сагласни са учењем и духом Христовим. Не зна Цркву и туђ јој је онај, који би рекао да је у ње могла бити таква оскудица Духа Христова. А приватно устајање против лажног учења, са очувањем или усвајањем других лажних учења није, нити је могло бити дело Цркве: јер је у њој, према њеној суштини, требало да буду увек проповедници и учитељи и мученици, они који не исповедају приватну истину са примесом лажи, већ потпуну и беспримесну истину.

- Онај који живи у Цркви не покорав се лажном учењу, не прима тајне од лажног учитеља; знајући га као лажног, не следује лажним обредима. И сама Црква се не вара, јер је истина; није лукава и није малодушна, јер је света. Тако исто Црква по својој неизменљивости не сматра за лажно, што је некада сматрала за истину; и објавивши општим сабором и општом сагласношћу могућност погрешке у учењу неке приватне личности или неког епископа или патријарха, она не може сматрати да ова приватна личност, или епископ или патријарх, његови прејемници, нису могли пасти у погрешку по учењу, и да их од заблуде чува нека нарочита благодат. Чиме би се освећивала земља, ако би Црква изгубила своју светост? И где би била истина, када би њен данашњи суд био противан јучерањем? У Цркви, тј. у њеним члановима, зачињу се лажна учења, али тада заражени чланови отпадају, сачињавајући јерес или раскол и не оскрњавајући већ собом светост црквену.

4. Црква се назива једином, светом, саборном (католичанском и васељенском), апостолском, зато што је једна и света, зато што припада целоме свету, а не неком месту, зато што се њоме освећује све човечанство и сва земља, а не један који било народ или једна земља, зато што се њена суштина састоји у сагласности и у јединству духа и живота свих њених чланова по целој земљи, који њу признају, зато најзад, што се у списима и учењу апостолском садржи сва пуноћа њене вере, њених надања и њене љубави.

Из овога не следи да, када се нека заједница назива помесном Хришћанском црквом, као Грчком, Руском или Сиријском, такав назив означава само скуп чланова Цркве који живе у тој и тој земљи, и не садржи у себи претпоставку као да је једна хришћанска општина могла изразити црквено учење или црквено учење дати догматско тумачење без сагласности других

општина; још се мање претпоставља да би нека општина или пастир њен могли своје тумачење прописивати другима. Благодат вере је неодељива од светости живота, а ниједна општина и ниједан пастир се не могу признати за чувара целе вере, као што се ниједан пастир, ниједна општина не могу сматрати за представнике целе светости црквене. Уосталом, свака хришћанска општина, не присвајајући себи право догматског тумачења или учења, има потпуно право да мења своје обреде, да уводи нове, не уводећи у саблазан друге општине; напротив, одступајући од свога мишљења и покуравајући се њиховом мишљењу, да се не би оно, што је у једноме невино и чак похвално, показало другоме кривим, и да брат не би брата навео на грех сумње и раздора. Јединству црквених обреда треба сваки хришћанин да обрати највећу пажњу, јер се у њему видљиво пројављује, чак и за непросвећеног, јединство духа и учења; а за просвећеног се налази извор радости живе и хришћанске. Љубав је венац и слава Цркве.

5. Дух Божји, који живи у Цркви, који управља њома и који је умудрује, јавља се у њој разноврсно, у Светом писму, у Предању и у делу; јер Црква, која твори дела Божија, јесте она иста Црква која чува Предање и која је писала Свето писмо. У Цркви чувају Предање и пишу не лица и не мноштво лица, већ Дух Божији који живи у целокупности црквеној. Зато је немогуће и не треба у Светом писму тражити основе Предању, нити у Предању доказе Светом писму, ни у делу оправдање за Свето писмо и Предање. Ономе који живи ван Цркве непостижно је и Свето писмо и Предање и дело. А ономе који обитава у Цркви и који се присајединио духу Цркве јединство њихово очигледно је по благодати која живи у њој.

Не претходи ли дело Светом писму и Предању? Не претходи ли Предање Светом писму? Нису ли угодна била Богу дела Ноја, Авраама, родоначалника и представника старозаветне Цркве? И није ли постојало предање код праотаца, почињући од првог родоначалника Адама? Није ли Христос дао слободу људима и учење речју пре но што су Апостоли, списима својим, посведочили дело искупљења и закон слободе? Зато између Предања, дела и Светог писма нема противречности, него је потпуна сагласност. Ти схваташ Свето писмо уколико чуваш Предање и уколико твориш дела која су угодна мудрости која у теби живи. Али мудрост која живи у теби није дата теби лично, већ теби као члану Цркве, и дата ти је делимично, не уништавајући потпуно твоју личну лаж. А Црква је дана у у пуноћи истине и без примесе лажи.

Зато не суди Цркву, већ јој се покоравај, да ти се мудрост не би одузела.

Сваки који тражи доказе за црквену истину, тим самим или показује своју сумњу и искључује себе из Цркве, или даје себи изглед сумњалице и у исто време гаји наду да докаже истину и дође до ње сопственом силом разума; но силе разума не досежу до истине Божије, и немоћ људска постаје очигледна у немоћи доказа. Онај који прима само Свето писмо и на њему једином оснива Цркву, у ствари одбацује Цркву и нада се да је понова створи својим сопственим силама. Онај који прима само Предање и дело и који смањује важност Светог писма, у ствари одбацује исто тако и Цркву и постаје судија Духа Божијег, који је говорио кроз Свето писмо. А хришћанско знање није ствар испитујућег разума, већ вере благодатне и живе. Свето писмо је спољње и Предање је спољње и дело је спољње, а оно што је унутрашње у свима јесте један Дух Божји. Од Предања самог, од Светог писма или од дела човек може поцрпсти само спољашње и непотпуно знање које може у себи садржати истину, али је истовремено и неопходно лажно, зато што је непотпуно. Онај који верује зна истину, акоји не верује не зна је или је зна знањем спољашњим и несавршеним. Црква не доказује себе ни као Свето писмо ни као Предање ни као дело, него посведочава себе собом, као што и Дух Божији, који живи у њој, посведочава себе собом у Светом писму. Црква не пита : које је писмо истинито, који је сабор истинит, и које је дело угодно Богу; јер Христос зна своје имање, и Цркву у којој Он живи, зна унутрашњим знањем и не може не знати своје пројаве. Светим писмом се назива скуп старозаветних и новозаветних књига које Црква признаје за своје. Но нема граница писму, јер свако писмо, које Црква признаје за своје јесте Свето Писмо. Зато је било до нашега доба Свето писмо и, ако је угодно Богу, биће још Свето писмо. Но није било и никада у Цркви неће бити никакве противречности ни у Писму, ни у Предању, ни у делу; јер је у свима њима један и неизменљиви Христос.

6. Свако дело Цркве, управљано Духом Светим, духом живота и истине, представља збир свих Његових дарова- вере, наде и љубави, јер се у Светом писму пројављује не само вера, већ и нада Цркве и љубав Божија, и у богоугодном се делу пројављује не само љубав, већ и вера и нада, и благодат, и у живом Предању Цркве, која очекује свој венац и завршетак од Бога у Христу, пројављује се не само нада, већ и вера и љубав. Дарови Духа Светога су нераздељиво сједињени у једном светом и живом јединству; но као што богоугодно дело највише припада љубави, као

што богоугодна молитва највише припада нади- тако и богоугодно исповедање највише припада вери, и с правом се исповедање Цркве назива исповедање или Символ вере.

Према томе, треба схватити да исповедање и молитва и дело нису ништа само по себи већ спољашња пројава унутрашњег духа. Зато још није у вољи Богу ни онај који се моли, ни онај који твори дела, ни онај који исповеда вероисповедање Цркве, већ онај који твори и исповеда и моли се по Духу Христовом који у њему живи. Није у свију једна вера или једна нада или једна љубав, јер ти можеш љубити тело, надати се и веровати не потпуно већ делимично; и Црква назива твоју наду надом, твоју љубав љубављу, твоју веру вером, јер их ти тако називаш, и она се с тобом неће препирати ради речи; а она сама назива љубав и веру и наду даровима Духа Светога и зна да су истинити и савршени.

7. Света Црква исповеда веру своју свим животом својим: учењем које надахњује и даје Дух Свети, тајнама у којима дејствује Дух Свети, и обредима над којима управља Он. А по преимућству се исповедањем вере назива Символ Никео- Цариградски.

У Символу Никео- Цариградском садржи се исповедање учења црквеног; но да би се знало да је и нада Цркве од њеног учења неодољива, исповеда се исто тако и њена нада, јер се вели чекамо, а не просто верујемо да ће бити.

Символ Никео- Цариградски је потпуно и савршено исповедање Цркве, из кога она не допушта да се ишта избаци и ишта дода. Ово је исповедање постиживо, као и сав живот духа, само ономе који верује и који је члан Цркве. Оно садржи у себи тајне, недоступне истраживачком разуму и откривене само Самоме Богу и онима којима их Бог открива за унутрашње и живо, а не мртво и спољашње познање. Оно садржи у себи тајну бића Божјег, не само у односу према Његовом спољњем дејству на створени свет, већ и према Његовом унутрашњем постојању.

Зато гордост разума и незаконите власти која је, насупрот одлуци целе Цркве (израженој на Ефеском сабору), присвојила себи право да Символу Никео- Цариградском дода своја приватна објашњења и људску досетку, и јесте већ само по себи нарушење светости и неприкосновености Цркве. Као што је сама гордост појединих цркава, које су се усудиле да измене Символ целе Цркве без пристанка браће своје, била покренута не духом љубави и била

злочином пред Богом и Светом Црквом, тако је исто и слепа мудрост њихова, која није постигла тајну Божију, била онакажењем вере, јер се није сачувала вера тамо где је оскудевала љуав. Зато (римокатоличко) додавање речи *filioque* садржи некакав привидни догмат, који није познат никоме од богоугодних писаца или епископа или апостолских прејемника у прве векове Цркве, нити га је Христос Спаситељ изрекао. Као што је Христос јасно казао, тако је јасно исповедала и исповеда Црква, да Дух Свети исходи од Оца (Јн. 15,26): јер су не само спољашње, већ и унутрашње тајне Божије биле откривене Христом и духом вере светим апостолима и светој Цркви.

Када је Теодорит назвао богохулницима све оне који исповедају исхођење Светога Духа од Оца и Сина, Црква, која је изобличила многе његове заблуде, у овом случају одобрила је осуду красноречивим ћутањем. Не одбацује Црква то да Дух Светог шаље не само Отац већ и Син; не одбацује Црква ни то да се Дух Свети даје свој разумној твари не од Оца само, већ и кроз Сина; али одбацује Црква то да Дух Свети има своје начело исхођења у самом Божанству не од Оца само, већ и од Сина.

- Онај који се одрекао духа љубави и лишио себе дарова благодати не може имати унутрашње знање, тј. веру, већ ограничава себе на спољашње знање; отуда и може знати само оно што је спољашње, а не и унутрашње тајне Божије. Хришћанске општине које су се одвојиле од свете Цркве нису могле исповедати (пошто и нису могле већ да постигну духом) исхођење Духа Светога једино од Оца у самом Божанству; но требале су већ исповедати само спољашње одашиљање Духа у сву твар, одашиљање које бива не само од Оца, већ и кроз Сина. Оно што је спољашње у закону оне су сачувале, а унутрашњи смисао и благодат Божију оне су изгубиле, како у исповедању тако и у животу.

8. Исповедајући своју веру у Триипостасног Бога, Црква исповеда своју веру у саму себе, зато што она себе сматра за оруђе и сасуд Божанске благодати и дела своја сматра за дела Божја, а не за дела личности које је по изгледу сачињавају. У овом свом исповедању она показује да знање о њеном постојању јесте такође дар благодати, која се дарује одозго и доступна је само вери, а не разуму.

Јер какву бих ја нужду имао рећи: верујем, када бих ја знао? Није ли вера обелодањење невидљивих ствари (Јевр. 11,1)? Црква видљива није видљиво друштво хришћана, већ Дух Божији и благодат тајана, видљива само за оног који

верује, јер за оног који не верује- тајна је само обред, а Црква је само друштво. Онај који верује, мада очима тела и разума, види Цркву само у њеним спољашњим пројавама, али је сазнаје духом у тајнама и у молитви и у богоугодним делима. Зато он њу не меша са друштвом, које носи име хришћана, јер "не сваки који говори Господе, Господе" (Мт. 7,21) стварно припада роду изабраном и семену Авраамовом. А прави Хришћанин вером зна да једина, света, саборна, апостолска Црква никада неће ишчезнути са лица земље до последњег суда над свом твари, зна да она обитава на земљи невидљиво за телесне очи и ум који телесно мудрује у видљивом друштву хришћана; исто као што она обитава видљиво за очи вере у Цркви загодној, невидљивој за очи телесне...

Вером зна хришћанин и то да је Црква земаљска, мада и невидљива, увек обучена у видљиви облик; да није било, није могло бити и неће ни бити таквог времена у коме би се онаказиле тајне, пресахла светост, искварило учење; и да није хришћанин онај који не може рећи где су се од самог апостолског доба свршавале и свршавају свете тајне, где се чувало и чува учење, где су се узносиле и узносе молитве ка престолу благодати. Света Црква исповеда и верује да овце никада нису биле лишене свога Божанског пастира, и да Црква никада није могла да згреши из неразумности (јер у њој живи разум Божји), нити да се покори лажним учењима из малодушности (јер у њој живи сила Духа Божијег).

Верујући у реч обећања Божијег, која је све следбенике Христове назвала пријатељима Христовим и браћом Његовом и у Њему усињенима Богу, света Црква исповеда путеве помоћу којих је Богу угодно да пало и мртво човечанство приводи поновном сједињењу у духу благодати и живота. Зато, споменувши Пророке, представнике старозаветног доба, она исповеда тајне, помоћу којих у новозаветној Цркви Бог шаље људима благодат Своју, и по преимућству она исповеда тајну крштења за очишћење грехова као нешто што садржи у себи начело свих других: јер кроз крштење само ступа човек у јединство Цркве која чува све остале тајне.

Исповедајући једно крштење за отпуштење грехова, као тајну коју је прописао сам Христос за ступање у новозаветну Цркву (Јн. 3, 3. 5), Црква не суди оне који нису кроз крштење ушли у њену заједницу, јер она зна и суди само себе саму. А окорелост срца зна једини Бог, и слабости разума суди Он по правди и милости. Многи су се спасли и добили наслеђе не примивши тајну крштења водом, јер је она установљена само за новозаветну Цркву. Који одбацује крштење,

одбацује сву Цркву и Духа Божијег који живи у њој; но оно није било завештано човечанству од искони или прописано старозаветној Цркви. Јер ако ко рече: обрезање је било старозаветно крштење, - одбацује крштење за жене (јер за њих није било обрезања), и шта ће он рећи праоцима од Адама до Авраама, који нису примили печат обрезања? И у сваком случају, не признаје ли он да ван новозаветне Цркве тајна крштења није била обавезна? Ако рече да је за старозаветну Цркву примио крштење Христос, ко ће онда поставити границу милосрђу Божјем, који је примио на себе грехе света? А крштење је обавезно, јер је оно врата у Цркву новозаветну, и у крштењу које је једно, човек изјављује свој пристанак на дејство искупљујуће благодати. Зато се он и спасава само у једном крштењу.

Уосталом, ми знамо да исповедајући једно крштење као почетак свих тајана, ми не одбацујемо остале јер, верујући у Цркву, ми с њом заједно исповедамо рукоположење, миропомазање, брак, покајање, јелеосвећење. Много има и других тајана, јер свако дело које се чини у вери, љубави и нади, улива човеку Дух Божији и призива невидљиву Божију благодат. Но седам тајана врши стварно не једно какво било лице, достојно милости Божије, већ цела Црква у једном лицу, макар и недостојном.

О тајни Евхаристије (Свете Литургије) учи Света Црква да се у њој врши ваистину претварање хлеба и вина у тело и крв Христову. Не одбацује она ни реч пресушћествљеније, али јој не приписује онај вештаствени смисао који јој приписују учитељи осталих цркава. Претварање хлеба и вина у тело и крв Христову врши се у Цркви и за Цркву. Примаш ли ти освећене дарове или им се клањаш, или мислиш о њима са вером - ти стварно примаштело и крв Христову и клањаш им се и мислиш о њима. Примаш ли их недостојно - ти стварно одбацујеш тело и крв Христову; у сваком случају, у вери или неверју ти освећујеш себе или осућујеш себе телом и крвљу Христовом. Но тајна ова је у Цркви, није за спољни свет, није за огањ, није за неразумну животињу, није за трулеж и није за човека који није чуо закон Христов. А у самој Цркви (говоримо о Цркви видљивој) за изабране и одазване света Евхаристија није проста успомена на тајну искупљења, није присуство духовних дарова у хлебу и вину, није само духовно примање тела и крви Христове, већ истинито тело и крв Христова.

Није било Христу у вољи да се само духовно сједини са оним који верује, већ и телом и крвљу, да би сједињење било потпуно и не само духовно

него и телесно (како вели свети Игњатије Богоносац). Исто су тако Цркви одвратна и бесмислена објашњења о односима светих тајана према стихијама и тварима неразумним (када је тајна установљена само за Цркву) и духовна гордост, која презире тело и крв и одбацује телесно сједињење са Христом. Нећемо васкрснути без тела, и никакав дух, осим Бога, не може се назвати потпуно бестелесним. Онај који презире тело греша гордошћу духа.

О тајни рукоположења (свештенства) света Црква учи да се кроз њу путем прејемства предаје од апостола и самога Христа благодат која врши тајне: не тако као да се ниједна тајна не може извршити друкчије него рукоположењем (јер сваки хришћанин може кроз крштење да врата Цркве отвори детенцету или Јеврејину или незнабошцу), него тако да рукоположење садржи у себи сву пуноћу благодати коју Христос дарује својој Цркви. А сама Црква, која својим члановима даје пуноћу духовних дарова, одредила је, силом своје богодане слободе, разлике у степенима рукоположења. Један је дар презвитеру (свештенику) који врши све тајне осим рукоположења, други је епископу који врши рукоположење; нема ничег вишег од дара епископског.

- Тајна даје рукоположеноме тај велики значај да, макар и недостојан, он у вршењу своје тајанствене службе дејствује већ не од себе, него од целе Цркве, тј. од Христа који живи у њој. Када би се прекинуло рукоположење, прекинуло би се све тајне, осим крштења, и род би људски отпао од благодати; јер би тада сама Црква сведочила да је одступио од ње Христос.

О тајни миропомазања Црква учи да се у њој хришћанину предају дарови Духа Светога, који учвршћује веру његову и унутрашњу светост; а тајну ову по вољи свете Цркве врше не само епископи, већ и презвитери, мада само миро може благословити једино епископ.

О тајни брака света Црква учи да благодат Божија, која благосиља прејемственост поколења у временском постојању рода људског и свето сједињење мужа и жене ради стварања породице, јесте дар тајанствени, који налаже на оне који га примају високу обавезу узајамне љубави и духовну светост, помоћу које се облачи у праведност и чистоту оно што је грешно и вештаствено. Због тога велики учитељи Цркве, апостоли, признају тајну брака чак и код незнабожаца; јер, забрањујући наложништво, они потврђују брак између незнабожаца и хришћана, говорећи да се муж освећује женом, а жена

мужем верујућим (1. Кор. 7, 14). Ова апостолска реч не значи да се неверник спасавао својом свезом са верујућом, већ да се освећује брак: јер освећује се не човек, него се освећује муж и жена. Човек се помоћу другог човека не спасава, већ се освећује муж или жена у односу самога брака. Дакле, није нечист брак чак ни код незнабожаца, али они не знају за милост Божију која им је дана. А света Црква, кроз своје рукоположене служитеље, признаје и благосиља сједињење мужа и жене, које је благословено Богом. Зато брак није обред већ истинита тајна (Еф. 5, 32). А она се врши у светој Цркви, јер се у њој само врши у пуноћи својој свака светиња.

О тајни покајања света Црква учи да се без ње не може очистити дух човечји од ропства греху и греховној гордости, да не може он сам отпуштати своје грехе (јер смо ми власни само да осуђујемо себе, а не да оправдавамо), и да једино Црква има силу оправдања, јер у њој живи пуноћа Духа Христова. Знамо да је првенац Царства небесног после Спаситеља ушао у светињу Божију осудом самога себе, тј. тајном покајања, рекавши: јер смо примили по својим делима што смо заслужили (Лк. 23, 39-43), и добивши опроштај од Онога који једини може отпуштати и отпушта грехе устима своје Цркве.

О тајни јелеосвећања света Црква учи да се у њој врши благосиљање свега подвига који је човек извршио на земљи, и свега пута који је он прешао у вери и смирености, и да се у јелеосвећењу изражава сам суд Божански над земаљским саставом човека, исцељујући га када су сва лекарска средства немоћна, или допуштајући смрти да разруши трулежно тело, које већ није потребно за земаљску Цркву и за тајне путеве Божје.

9. Црква живи на земљи не земаљским, људским животом, већ животом божанским и благодатним. Зато не само сваки њен члан, већ и сва она торжествено себе назива светом. Њена видљива пројава садржи се у тајнама; а унутрашњи живот њен у даровима Духа Светога, у Вери, Нади и Љубави. Угњетавана и гоњена од спољних непријатеља, не једном узбуђена и искидана рђавим страстима својих синова, она се сачувала и чува се непоколебљиво и неизменљиво онде где се непромењено чувају тајне и духовна светост, - никада се не онакази и никада јој не треба исправљање. Она не живи под законом ропства, већ под законом слободе, не признаје над собом ничију власт, осим сопствене, ничији суд осим суда Вере (јер је за разум непостижна), и изражава своју Љубав, своју Веру и своју Наду у молитвама и обредима које јој даје Дух истине и

благодати Христове. Отуда сами обреди њени, мада и нису неизменљиви (јер су створени духом слободе и могу се мењати по суду Цркве), никада и ни у каквом случају не могу у себи садржати неку, макар најмању, примесу лажи ни лажног учења. А обреди, још не измењени, обавезни су за чланове Цркве, јер је у очувању њих радост светога јединства.

Спољашње јединство се пројављује у примању тајана, а унутрашње јесте јединство духа. Многи су се спасли (нпр. неки мученици), који нису примили ниједну од тајана Цркве (чак ни крштење), али се нико не спасава не постајући заједничар унутрашње светости црквене, њене Вере, Наде и Љубави, јер не спасавају дела дела већ Вера (Гал. 3, 8). А Вера није двојака већ једна, - истинита и жива. Отуда су неразумни и они који говоре да Вера сама не спасава, него су потребна дела, и они који говоре да Вера спасава без дела, јер ако дела нема, онда се Вера показује као мртва; а ако је мртва онда је и неистинита, јер у истинитој Вери је Христос истина и живот; а ако није истинита, онда је лажна, тј. онда је спољашње знање. А лаж, може ли се спасти? А ако је истинита, онда је и жива, тј. чини дела, а ако чини дела, онда каква су то дела без Вере потребна? Богонадахнути Апостол вели: Покажи ми из дела својих Веру којом се хвалиш, као што ти и ја показујем Веру своју из дела својих (Јак. 2,18). Признаје ли он две Вере? Не, него изобличава неразумну хвалу... Ти верујеш у Бога, но и ђаволи верују (Јак. 2, 19). Признаје ли он веру код ђавола? Не, него изобличава лаж, која се хвали својством које и ђаволи имају. Као што је тело без душе мртво, тако је и вера без дела (Јак. 2, 26). Упоредује ли он Веру са телом, а дела са духом? Не, јер би такво сличавање било нетачно, али је смисао његових речи јасан. Као што тело без душе већ није човек и не може се назвати човеком него лешом, тако се и Вера која не чини дела не може назвати истинитом већ лажном, тј. спољашњим знањем, бесплодним и доступачним чак и ђаволима. Што је писано просто, треба и да се чита просто. Зато они који се позивају на апостола Јакова за доказ да постоји Вера мртва и Вера жива и као да су две вере, не постижу смисао речи Апостолских, јер Апостол сведочи не за њих већ против њих. Тако исто када велики Апостол незнабожаца вели: Каква је корист без љубави чак и таквој вери, која би горе померала (1. Кор. 13, 2)? не тврди да може постојати таква Вера без љубави, већ претпостављајући је, објављује је за некорисну. Свето писмо треба читати не духом мудрости светске, која се препире око речи, већ духом мудрости Божје и простоте духовне. Дефинишући Веру Апостол вели: Она је обелодањење невидљивих ствари и

тврђа онога чему се надамо (Јевр. 11, 1) (не само онога што очекујемо или што припада будућности); а ако се надамо, онда желимо - самим тим и љубимо јер, немогуће је желети оно што не љубимо. Или ђаволи такође имају наду? - Зато је Вера једна, и кад питамо: "Може ли истинита Вера спасавати без дела?" онда чинимо неразумно питање или, боље рећи, ништа не питамо, јер Вера истинита јесте жива, која чини дела: она јесте Вера у Христу и Христос у Вери.

Они који су за истиниту Веру примили мртву, тј. лажну веру, или спољашње знање, дошли су у својој заблуди дотле да су од те мртве вере, и сами то не знајући, начинили нову тајну. Црква има Веру, али веру живу, јер има и светост. А када један човек, или један епископ неизоставно има веру, шта треба да речемо? Има ли он светост? Не, јер је ослабљен злочином и развратом. Али вера обитава у њему, мада је грешник. Дакле, Вера је у њему осма тајна, као што и свака тајна јесте дејствовање Цркве у лицу макар и недостојном. Кроз ову тајну, каква вера у њему обитава? Жива? Не, јер је он злочинац, већ вера мртва, тј. спољашње знање, које је чак и ђаволима доступно. И да ли ће то бити осма тајна? Такво одступање од истине само себе кажњава. (Као што је непогрешивост / папе/ у мртвој вери сама по себи лаж, пошто се мртвило изражава и тиме што је та непогрешивост везана са предметима мртве природе, с местом живљења, или са мртвим зидинама, или са епархијским прејемством, или с прејемником. Али ми знамо ко је у време Христовог страдања седео на престолу Мојсејевом- фарисеји).

Треба разумети да спасава не вера и не нада и не љубав (јер да ли ће спасти вера у разум, или нада на свет, или љубав према телу?), него спасава предмет вере. Верујеш ли у Христа - Христом се спасаваш у Вери; верујеш ли у Цркву - Црквом се спасаваш; веријеш ли у тајне Христове - њима се спасаваш: јер Христос, Бог наш, јесте у Цркви и у тајнама. Старозаветна Црква се спасавала вером у будућег Искупитеља. Авраам се спасао истим Христом као и ми. Он је имао Христа у надању, а ми у радости. Отуда онај који жели крштење, крштава се у жељи; који је примио крштење, има крштење у радости. Обојицу спасава вера у крштење. Но рећи ћеш: Ако Вера у крштењу спасава, нашто онда крштавати се? Ако не примаш крштење, шта онда желиш? Очигледно је да Вера, која жели крштење, треба да се усаврши у примању самог крштења - радости своје. Зато је и дом Корнилијев примио Духа Светог, иако још није био примио крштење и ушкопљеник се испунио тог истог Духа одмах по крштењу (Д. ап. 8, 39; 10, 47). Јер Бог може прославити тајну

крштења до њеног извршења, онако исто као и после. Тако се губи разлика између *opus operans* и *opus operatum*. Ми знамо да многи нису крштавали децу, и многи нису допуштали да да их причесте светим тајнама, и многи их нису миропомазивали, но друкчије схвата света Црква, која крштава и миропомазује децу и допушта да се причешћују. Она је тако установила не зато што би осуђивала некрштену децу, већ из љубави према ономе који живи у њој, да би и прва мисао детета, које постепено постаје разумно, била већ не само жеља, но и радост због већ примљених тајана. И знаш ли ти радост детета, које још, по изгледу, нема развијен разум? Није ли се обрадовао Христу још нерођени пророк Јован? Одузели су деци крштење и миропомазање и причешћивање Светим Даровима они који нису, наследивши слепу мудрост слепог незнабоштва, схватили величину тајана Божјих, који су у свему тражили узрок и корист и, потчињавајући учење Цркве схоластичким тумачењима, не могу чак ни да се моле ако у молитви не виде непосредан циљ или корист. Но наш закон није закон ропства ни најамника, који раде за плату, већ закон усиновљења и слободне љубави.

Ми знамо, када неко од нас пада, пада сам; али се нико сам не спасава. А онај који се спасава, спасава се у Цркви као њен члан и у јединству са свима другим члановима њеним. Верује ли ко, он је у заједници Вере; љуби ли - он је у заједници Љубави; моли ли се - он је у заједници Молитве. Према томе, нико се не може надати на своју молитву, и сваки који се моли, моли сву Цркву за заступништво, не тако као да сумња у заступништво јединог заступника Христа, већ са убеђењем да се сва Црква увек моли за све своје чланове. За нас се моле сви Анђели и Апостоли, и Мученици и Праоци, и узвишенија од свих Мајка Господа нашега, и то свето јединство јесте истински живот Цркве. Но ако се видљива и невидљива Црква непрестано моле, зашто онда тражити од ње молитве? Не молимо ли милост у Бога и Христа, мада милост Његова претходи нашој молитви? Зато управо и молимо Цркву за њене молитве, што знамо да она и ономе који не моли пружа помоћ свога заступништва и молиоцу даје несравњено више но што он тражи: јер је у њој пуноћа Духа Божијега. Тако и прослављамо све оне које је Господ прославио и прославља, јер како ћемо рећи да у нама живи Христос, ако се не уподобимо Христу? Зато прослављамо Светитеље и Анђеле и Пророке, но више свих пречисту Мајку Господа Исуса, не сматрајући Је ни безгрешном ни савршеном по рођењу (јер је безгрешан и савршен једини Христос), већ имајући на уму да је Њено несхватљиво превасходство пред свом Божјом твари

засведочио Анђео и Јелисавета, а највише сам Спаситељ, који јој је свога великог апостола и тајновидца Јована одредио на синовску послушност и службу (Јн. 19, 26-27).

Као што сваки од нас тражи молитве од свију, тако и сваки свима дугује своје молитве, дугује и живима и мртвима и чак још нерођенима, јер, молећи да свет дође до познања Бога (као што ми молимо са целом Црквом), ми молимо не само за садашња поколења, већ и за она која ће Бог тек позвати у живот. Молимо се за живе, да би на њима била благодат Господа, и за уснуле, да би били удостојени гледања лица Божјег. Не знамо ми за средње стање душа, које нису примљене у Царство Божије и нису осуђене на муке, јер нисмо добили од Апостола или од Христа учење о таквом стању; не признајемо чистиште, тј. очишћење душа страдањем, од кога је могуће откупити се својим или туђим делима, јер Црква не зна за спасење никаквим спољним средствима или страдањима осим Христових, ни за трговање с Богом, које откупљује од страдања добрим делом.

Све ово незнабоштво остаје код наследника незнабожачке мудрости, ко људи који се горде местом и именом и облашћу, код оснивача осме тајне мртве вере. А ми се молимо у духу Љубави, знајући да се нико не спасава друкчије него молитвом целе Цркве, у којој живи Христос, знајући и надајући се да, док не дође завршетак времена, сви чланови Цркве, живи и уснули, непрестано се усавршавају узајамном молитвом. Много више од нас су Светитељи, прослављени Богом; а више од свега је света Црква, која обухвата у себи све Светитеље и која се моли за све, као што се види у богонадахнутој Литургији. Умолитви њеној чује се и наша молитва, ма како ми били недостојни назвати се синовима Цркве. Ако ми, клањајући се и прослављајући Светитеље, молимо да их прослави Бог, не можемо бити окривљени за гордост, јер нама, који смо добили допуштење да Бога називамо Оцем, дано је такође допуштење да се молимо: Да се свети име Твоје, да дође Царство Твоје и да буде воља Твоја. И ако је нама допуштено молити Бога да прослави име Своје и врши вољу Своју, ко ће нам забранити да молимо да Он прослави Своје Светитеље и да упокоји Своје изабране? А за неизабране ми се не молимо, као што се ни Христос није молио за сав свет већ за оне које му је Господ дао. Не реци: какву ћу молитву уделити живоме а какву преминуломе, када моја молитва није довољна ни за мене? Јер, не умејући да се молиш, зашто би се молио и за себе? Моли се у теби дух Љубави. Такође не говори: На шта ће моја молитва другоме, када се он сам моли, и када

за њега ходатајствује сам Христос? Када се ти молиш, у теби се моли дух Љубави. Не говори: Пресуду Божју већ је немогуће изменити, јер је сама твоја молитва на путевима Божјим, и Бог је њу предвидео. Ако си члан Цркве, онда је твоја молитва неопходна за све њене чланове. Ако рекне рука да јој крв осталог тела није потребна, и не да своју крв телу, рука ће се осушити (1. Кор. 12. глава). Тако си и ти потребан Цркви, док си у њој, а ако се одричеш од заједнице, ти сам пропадаш и нећеш више бити члан Цркве. Црква се моли за све, и ми сви скупа молимо се за све; но молитва наша треба да буде истинита и истинит израз Љубави, а не обред од речи. Не умејући љубити све, ми се молимо за оне које љубимо, и молитва је наша нелицемерна; а молимо Бога да нам постане могуће љубити све и нелицемерно молити се за све. Крв је Цркве - узајамна молитва, и дисање је њено - славословље Божије. Молимо се у духу Љубави, а не користи, у духу синовске слободе, а не закона најамничког, који тражи плату. Сваки који пита: Каква је корист у молитви?- признаје себе за роба. Истинита молитва јесте истинита Љубав.

Љубав и јединство су изнад свега. А Љубав се изражава на много начина: делом, молитвом и песмом духовном. Црква благосиља сва та изражавања Љубави. Ако своју Љубав према Богу не можеш да изразиш речју, него је изображаваш видљивим изображењем, тј. иконом, Црква те неће осудити него ће осудити онога који тебе осуђује, јер осуђује твоју Љубав. Знамо да је и без иконе могуће спасти се - и спасавали су се, и ако Љубав твоја не захтева икону, ти, осуђујући Љубав брата, сам себе осуђујеш; и ако се ти, као хришћанин, не осуђујеш да без страхопоштовања слушаш молитву или духовну песму коју је саставио твој брат, како се осуђујеш да без страхопоштовања гледаш икону коју је израдила његова Љубав, а не уметност? Сам Господ, који зна тајну срца, изволео је не једном да прослави молитву и псалом; хоћеш ли ти Њему забранити да прослави икону или гробове светитеља? Рећи ћеш: Стари завет је забранио изображавање Бога; но ти, који тако схваташ речи Свете Цркве тј. Писмо, не схваташ ли да Стари завет није забранио изображавање Бога (јер је допустио изображавање и херувима и бакарне змије и писање имена Божјег), него је забранио човеку да гради себи Бога сличног ма коме предмету земаљском или небеском, видљивом или чак мисленом.

Сликаш ли икону ради подсећања на невидљивог и незамисливог Бога, не ствараш себи идол. Замишљаш ли Бога и држиш ли да је Он сличан твојој замисли, ствараш себи идол, - такав је

смисао старозаветне забране. А икона, бојама написано име Божје или изображавање Његових Светитеља, које Љубав ствара, није забрањено духом истине. Не реци: Прећи ће хришћани у идолопоклонство, јер Дух Христов, који чува Цркву, мудрији је од твоје рачунске мудрости.

Зато се можеш и без иконе спасти, али не треба да одбацујеш иконе.

Црква прима сваки обред који изражава духовну тежњу ка Богу, тако исто прима и молитву и икону; но више свих обреда ставља она Свету Литургију, у којој се изражава сва пуноћа учења и духа црквеног и изражава се не некаквим условним знацима и симболима, већ речју живота и истине, надахнутом одозго. Само онај поима Цркву, који поима Литургију. Изнад свега је јединство Светости и Љубави.

10. Исповедајући да чека васкрсење мртвих и коначни суд над целим човечанством, Света Црква признаје да ће се савршенство свих њених чланова испунити са савршенством ње саме, и да будући живот припада не духу само, већ и телу духовном, јер само Бог је потпуно бестелесан дух. Зато она одбацује гордост оних који проповедају учење о бестелесности иза гроба, и према томе - презиру тело, у коме је Христос васкрсао. То тело неће бити тело телесно, већ ће бити слично телесности анђела, као што је и сам Христос рекао да ћемо ми бити слични анђелима.

На последњем суду јавиће се у пуноћи својој оправдање наше у Христу; не освећење само већ и оправдање: јер се нико није осветио и не освећује се потпуно, него је још потребно и оправдање. Све добро твори у нама Христос, било у Вери, или Нади, или Љубави; ми се само повињавамо Његовом дејствовању, али се нико потпуно не повињава. Зато је потребно још и оправдање страдањем и крвљу Христовом. И ко још може говорити о заслуги сопствених дела или о резерви заслуга и молитава? Само они који још живе под законом ропства. Све добро твори у нама Христос, а ми се никада нећемо потпуно покорити, нико, чак ни Светитељи, као што је сам Спаситељ рекао. Све твори благодат, и благодат се даје забадава, и даје се свима, али се не даје подједнако, не по предодређењу, већ по предвиђању, као што вели Апостол (Рм. 8, 28). Најмањи талант дат је ономе у коме је Господ предвидео нерад, да не би одбацивање већег дара послужило као повод за већу осуду. И ми сами не умножавамо таланте, већ се дају трговцима, да и ту не би могло бити наше заслуге него само непротивљење благодати која их умножава. Тако нестаје разлика између благодати

"довољне и дејствујуће". Све твори благодат. Покораваш ли јој се, Господ те у теби усавршава; али се немој гордити својом покорношћу, јер је и покорност твоја од благодати. А потпуно се ми никада не покоравамо; зато осим освећења ми молимо још и оправдање.

Све се усавршава у савршенству општег суда, и Дух Божији, тј. дух Вере, Наде и Љубави, пројавиће се у свој својој пуноћи, и сваки ће дар достићи своје пуно савршенство; а над свим тим биће Љубав. Ипак, не треба мислити да су дарови Божији - Вера и Нада пропали, јер су неразделиви с Љубаљу, већ само Љубав сачувава своје име, а Вера, која је дошла до савршенства, биће већ пуно унутрашње знање; а Нада ће бити Радост, јер ми и на земљи знамо да уколико је јача Нада, утолико је већа Радост.

Опрости ми Боже, али не разумем свет који Си створио...

Назад на врх

Погледај профил корисника Пошаљи приватну поруку

Илинка

Придружио: 07 Јул 2006

Поруке: 33

Локација: Цулине

ПорукаПослао: Пет Сеп 08, 2006 7:59 pm Наслов: Одговорити са цитатом

11. После отпадања многих раскола и римског патријархата, Света Црква се по вољи Божијој сачувала у епархијама и патријаршијама источним и грчким, и само оне општине могу сматрати себе за потпуно хришћанске, које чувају јединство са Источним Патријарсима или улазе у ово јединство. Јер је један Бог и једна Црква, и нема у њој раздора и неслоге.

Зато се Црква назива Православном или Источном или Грчком, Руском, Српском; но сви ови називи су само привремени. Не треба окривљавати Цркву у гордости, зато што себе назива Православном, јер она себе назива Светом. Када нестане лажних учења, тада неће бити потребно ни име Православља, јер лажног хришћанства неће бити. Када се Црква распространи или уђе у њу пуноћа народа, тада ће нестати сви помесни називи, јер се Црква не веже ни са каквим местом и не чува у себи наслеђе незнабожачке гордости, већ она назива себе Једном, Светом, Саборном (Католичанском) и Апостолском, знајући да јој припада сав свет и да никакво место нема неки нарочити значај, него

само привремено може служити и служи за прослављање имена Божијег, по Његовој неизрецивој вољи.

" Знам да је немогуће тајну Цркве ухватити сву у речи; она несравњено више преостане око речи него што уђе у речи. А Хомјаков је у новије доба више него ико, боље него ико, ухватио ту тајну у речи. Када он говори о Цркви ја имам осећање да говори човек који власт има, јер веру има, јер љубав има, јер наду има. Са страхом Божијим и вером приступа он Цркви и свему што је црквено. Јер је у њој све тајна, и то - света тајна, а сама она и јесте тајна над тајнама и чудо над чудима. Ко је унутра у њој, тај осећа њену чудесну радост и чудотворну красоту. Хомјаков је сав у њој, зато говори из ње о њој, из тајне о тајни, говори благодатно и опрезно, као човек који непрестано осећа и зна да ће за сваку празну реч коју рекне дати одговор на дан Страшнога суда. А на Страшном суду најстрашнија осуда биће за оне који хуле на Цркву, јер хуле на Духа Светог, који је душа Цркве. А та се хула никада неће опростити.

Ако икада треба поставити што јачу стражу око језика свог, онда то треба учинити кад човек хоће да говори или пише о Цркви. Тако су радили свети Оци и Учитељи Цркве, и научили нас мудрости која је у Цркви сакривена. Хомјаков је први у новије доба православну мисао ослободио схоластицизма и рационализма, и повео је путем светоотачке философије. Зато је Ј. Самарин у праву када га назива "Учитељем Цркве".

(Преводилац, јеромонах Јустин Поповић, 1926.г.)

Алексеј Степанович Хомјаков (1804-1860) је знаменити руски философ, историчар, песник и богослов XIX ВЕКА. Један је од зачетника духовног и философског покрета Словенофила у Русији.

Иако без формалног теолошког образовања, Хомјаков у својим богословским делима, објављеним најпре на француском, оживљава светоотачки дух и метод православног црквеног богословља, ослобођеног западне схоластике и сувог рационализма.

Чланак "Церков одна" објављен је први пут по његовој смрти 1964. године. Berdjajev Niklaj

fanatizmu ortodoksiji istini, pravoslavlje, filozofija
filosofija filozofski

Tekst preuzet sa

<http://www.soz-rs.org/forum/>